

Aktuellt från EU, med beröring till geodatafrågor

- Vi i Sverige är delaktiga och satsar på att ta nytta av EU:s digitala utveckling som kommer från de olika övergripande strategierna

Innehåll

Mål och syfte	3
Deltagare	3
1 Material från workshopen	4
1.1 Allmänt	4
1.2 Lantmäteriet	4
1.3 SMHI	6
1.4 SGU	8
1.5 Naturvårdsverket	10
1.6 Länsstyrelsen	14
1.7 Skogsstyrelsen	14
2 Reflektion, vad kan vi göra bättre till nästa tillfälle	16

Mål och syfte

Syfte och mål med workshopen är att få fram två rapporter per år som beskriver aktuella frågor inom lagstiftning/policy, direktiv, genomförande akter, finansiering och som berör geodata. Dessa rapporter ska ge medlemmarna i Geodatarådet möjlighet att bättre förstå vad som är aktuellt inom EU liksom att förstå vad som kommer att hända i framtiden.

Fokus är de olika digitala strategierna som drivs från EU såsom ”Shaping Europe’s Digital Future” och Europas digitala decennium. Från dessa digitala strategier kommer dels digitaliseringsstrategier, direktiv, rättsakter och olika utlysningar där man kan vara delaktig i olika utvecklingsprojekt.

Om rådets medlemmar finns engagerade i andra EU initiativ, som berör digitalisering, så är även det av stort intresse för Geodatarådet.

Deltagare

Moderater til workshopen var Magnus Forsberg lantmäteriet

Lantmäteriet, Lena Bengtsson

SGU, Lars-Kristian Stölen

Naturvårdsverket, Johanna Bruce och Johan Wulf

Skogsstyrelsen, Johan Norman

SMHI, Amir Mirbashiri

Länsstyrelsen, Ronja Gidlund

Anmält förhinder hade dels Boverket genom Lars Svensson och dels Sjöfartsverket genom Magnus Walhagen

1 Material från workshopen

1.1 Allmänt

Material för workshopen skickades ut en månad i förväg. Skälet till det var att det fanns fyra frågor som alla kunde förbereda sig på i syfte att göra en presentation utifrån sin myndighets delaktighet i EU arbete. Frågorna som alla kunde ha till stöd för sin presentation var:

- 1) Vilken information kring digitalisering har du fått med dig genom dina/era kontakter vid EU samarbete? Horisonten bakåt i tiden är vid första tillfället ett år.
- 2) Vilken påverkan ser ni att den information ni fått till er ger oss i Sverige, utifrån er horisont?
- 3) Utifrån er uppfattning, vad innebär denna påverkan, hur ser alternativen ut?
- 4) Vilka olika sektorer/branscher i Sverige berörs i de olika alternativen?

Efter varje presentation tog vi en dialog om vad vi hört och ställde klagörande frågor. Det sista vi gjorde var att reflektera över vad vi kan göra bättre till nästa tillfälle i november månad.

1.2 Lantmäteriet

Lena berättade om vad som sker inom initiativet Greendata4all och hur det kan påverka Sverige och hur vi tillhanda håller miljöinformation genom INSPIRE direktivet.

Förändringar kommer att beröra

- Inspire-direktivet
- Direktivet om allmänhetens tillgång till miljöinformation (REFIT) (som omnämns som Greendata4all)

Syftet är att modernisera båda direktiven för att anpassa dem till den moderna tekniken

Detta kommer förmodligen att påverka

- styrningen av Inspire
- Lantmäteriets samordningsansvar kopplat till Inspire
- Lantmäteriets roll inom EU och vilken påverkansgrad myndigheten har på den europeiska infrastrukturen

Tidplanen ser ut så här:
Status för EU initiativet: Under utarbetande

Tillfälle att lämna synpunkter, 240226 – 240325
Lantmäteriets inlämnade synpunkt:

25 Mars 2024 | Myndighet

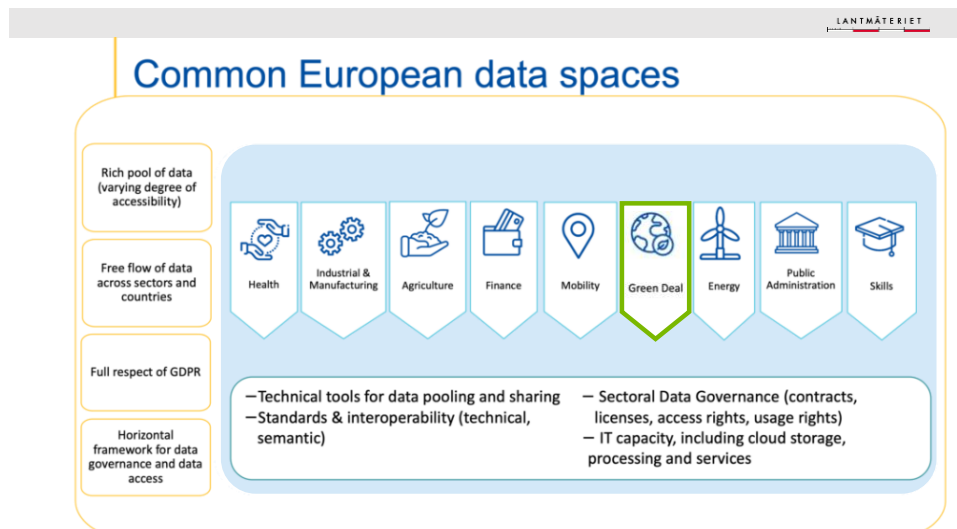
Lantmäteriet (Sverige)

This initiative for revision of and modernising existing rules on INSPIRE is very welcomed. We are concerned about leaving non-environmental data out of scope, and think this will be a risk. Even non-environmental geospatial information provide value to the Green Deal Data Space, as they will do for many data spaces, if not all.

- Planerat för samråd från EU andra kvartalet 2024 (fördröjt)
- Kommissionens antagande – planerad till första kvartalet 2025

Risker och konsekvenser som Lantmäteriet ser utifrån de förslag som finns från EU:

I EU är ambitionerna att sätta upp ett antal dataområden för att möta specifika utmaningar i vår tid, *se bild nedan*. Varje dataområde är tänkt att utvecklas av och igenom sina intressenter. För att effektivisera förvaltning samt underlätta datadelning och åtkomst vill man dock upprätta gemensamma datainfrastrukturer och ramverk för styrningen. Geodata har fram till idag hanterats genom Inspire-direktivet. Då lagstiftningen för Inspire är kopplad till miljösektorn är utgångspunkten att geodata i fortsättningen skall hanteras i dataområdet ”Green Deal”. Ambitionen är så klart att få till en bättre lagstiftning och en bättre lösning. Men förändringen kan få konsekvenser för Sveriges kartmyndigheter. I första hand på Lantmäteriets inflytande. Det anges tre olika vägval som handlar om olika vägval för att modernisera utbyte av miljödata i EU utöver implementeringen av INSPIRE-direktivet och beroende av vägval så kan Lantmäteriets inflytande i stort förändras. Förändringen kan innebära att Lantmäteriet inte kommer vara den myndighet som är ansvarig för teknik och tillhandahållande.

1.3 SMHI

Amir beskrev först de trender och förändringar som påverkat myndighetens behov att dela öppna data:

Öppna data: ”data i öppna format som kan vidareanvändas och delas fritt av vem som helst för valfritt ändamål”.

[Information om öppna datalagen | Digg](#)

Sveriges dataportal (Myndigheten för digital förvaltning) replikeras ca 177 st datamängder:

[Sveriges dataportal](#)

Geodataportalen finns en hel del datamängder (öppna data + Inspire) från SMHI:

[Geodata – Lantmäteriet](#) och global [Open GeoWeb](#)

SMHI utforskare öppna data innehåller datamängder från olika domäner:

[Utforskaren - Öppna data | SMHI](#)

Några siffror och statistik över användandet:

- Bara i SMHIs öppna data portal finns 166 st datamängder,
- [Utforskaren - Öppna data | SMHI](#)
- Total tjänsterna tas hand om av Spock med ca 200 servrar
- Nedladdningar
 - 16 miljarder värden laddades ned bara under april 2023, störst volym prognosdata
 - Göteborg är populäraste observationsstationen under april med 680.000 nedladdade värden
 - Populäraste parameter är Byvind

Här växlar SMHI upp nyttan av våra observationer och modellberäkningar, desto fler användare ju större nytta!

Aktuellt för SMHI just nu är implementering av genomförande akten under Öppna data-direktivet från EU och vilket omfattar sex olika teman av information/data.

Trender och utmaningar som SMHI ser just nu, utifrån EU frågor är:

[ECMWF Open data](#)

-
- Yttligare prisreducering, 1 **juli** 2024 kommer EPU-avgiften och maximal charge-avgiften att uppdateras 2024 (47,500 Euro)
 - ECMWF nyutvecklade Artificiella /Integrated Forecasting System med förkortning AIFS
 - [WMO Essential](#)
Essential data med FTP-tjänst som ECMWF fortsätter att erbjuda för allmänheten
 - [WMO Additiional](#)
Dessa produkter är tillgängliga på NMHS efter WMO's resolution 40.

Eumetnet och Rodeo/FEMDI och WIS 2.0

- FEMDI hjälper organisationer och människor att dela väder- och vattendata inom Europa och med andra över hela världen.
- FEMDI är en infrastruktur av tekniska lösningar, underbyggd av policyer, standarder och processer, som gör att data kan upptäckas och nås på ett ställe. Den följer regler som fastställts av WMO och dataägarna, och låter människor dela data utan att ändra vem som äger den.
- FEMDI utvecklats och drivs av EUMETNET, låter europeiska nationella meteorologiska tjänster öppet dela sina hydrologiska och meteorologiska data och information. Vid behov kan den utvecklas för att dela fler saker.

Införande av HVD

- Angående arbetet med HVD Regulation – Eumetnet hade möte med personer på DG CNECT, som är ansvariga för HVD Regulation.
- EU kommer inte att bidra finansiellt till den operationella delen av HVD-direktivet. I februari 2025 ska man rapportera om införandet av direktivet, bl a ska en användarundersökning genomföras.

Övriga trender och tenders just nu:

- Interpolaritet av BIG data (t.ex. normalisering av Metadata)
- Juridik och data policy av olika lager av data (dataägare)
- [Stora spelare på frammars t.ex. Amazon, IBM, Google, NVIDIA](#) etc.

[IBM's The Weather Company Continues to Be the World's Most Accurate Forecaster Overall, Despite Growing Competition and Amid Weather's Increased Impact](#)

- Krig och cybersäkerhet (rikets säkerhet)
- AI och mognadsfas exempel jobb och robotik arbete:

[Atlas | Partners in Parkour \(youtube.com\)](#)

1.4 SGU

Initiativet GreenData4All ska bidra till EU:s gröna och digitala omställning genom att uppdatera reglerna om geospatiala miljödata och allmänhetens tillgång till miljöinformation. Målet är att

- möjliggöra större utbyte av data mellan den offentliga och privata sektorn och med allmänheten
- utnyttja alla fördelar med datadelning för datadriven innovation och evidensbaserade beslut.

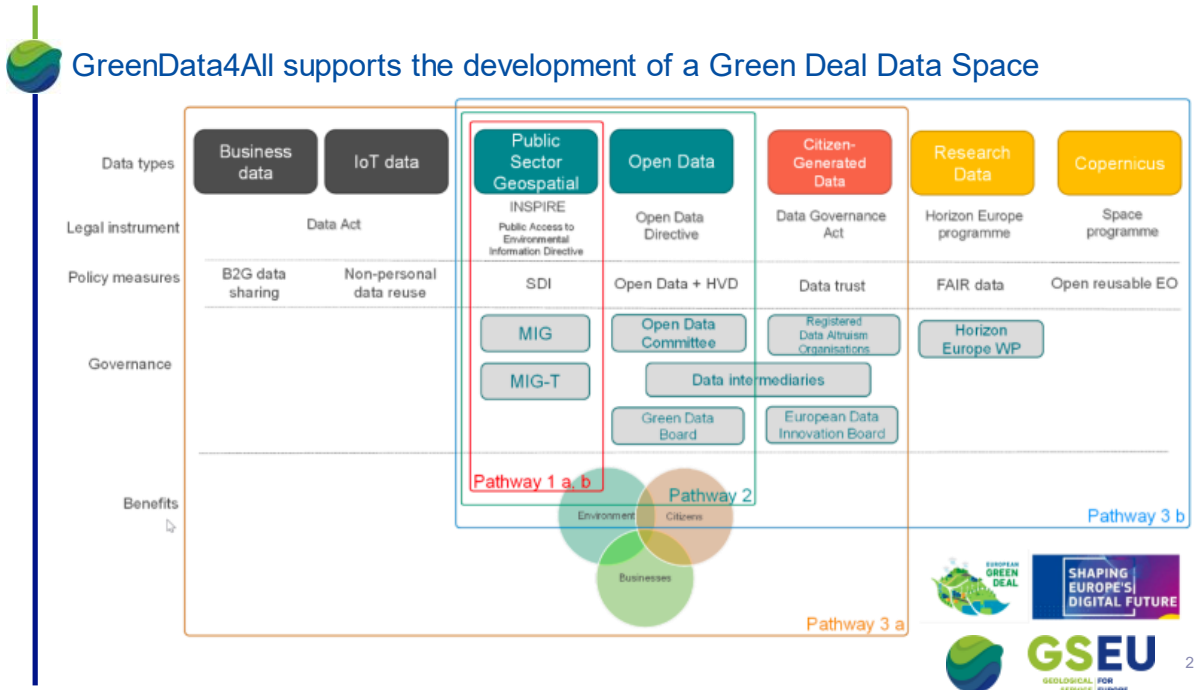
Typ av rättsakt

Förslag till direktiv

Tänkt tidplan

Hur initiativet hänger ihop:

Förklaringar till ovan bild:

policy development pathways

Pathway 1 a: INSPIRE as-is

The baseline scenario where the existing legal framework, consisting of the **INSPIRE** and Public Access to Environmental Information Directives, is kept **without any modifications**.

Pathway 1b: Simplified INSPIRE

Centred around the **INSPIRE**, implementing provisions for data harmonisation, network services and metadata are **simplified, made standard-agnostic** and fully implementable.

Pathway 2: Public-sector data provision with a prominent role of Data Intermediaries

Intervention is kept only to public sector data, and the links between **INSPIRE** and the **Open Data Directive** (including the provisions of the Implementing Act on high-value datasets)

Pathway 3a: Pathway 2 and environmental specialisation of the provisions of the Data Act and Data Governance Act

Citizen-Generated Data (CGD) and Non-personal business data brings together several prominent sources of data for the environment

Pathway 3b: Pathway 2 + alignment with Copernicus and Horizon programmes

beyond public sector data, Earth Observation (EO) + Citizen-Generated Data (CGD)

+ FAIR Research Data

1.5 Naturvårdsverket

Fråga, vilken information kring digitalisering har du fått med dig genom dina/era kontakter vid EU samarbete? Horisonten bakåt i tiden är vid första tillfället ett år.

- Generellt
 - Mer och mer harmonisering av data, inte bara metadata
 - System of systems
- Naturrestaureringsförordningen – Hot, Tillstånd, Åtgärder, Effekter
- HVD – Tittar just nu mest på hur vi ska hantera de data vi redan har. Lösningar ”As Is” så långt som möjligt.
- Data spaces – Dataområden
 - Konceptet
 - 14 dataområden – Alla ska bli interoperabla
 - Mål/affär – Data strukturer – Logiska komponenter
 - Inte bara öppen data
 - Lagstiftning – Målstyrning – Data områden – Finansiering
 - Utvecklas organiskt
 - GREAT-project
 - Mycket Geodata
 - RISE söker och vill ta ansvar utifrån Sveriges behov
- Biodiversa+
 - EBV
 - Kompetenscenter
 - Dashboards
- EEA??

Fråga, vilken påverkan ser ni att den information ni fått till er ger oss i Sverige, utifrån er horisont?

- Förvarningar om konkret styrning som kommer i olika rapporteringskrav.
- Möjlighet att få en gemensam styrning som vi har svårt att åstadkomma själva.

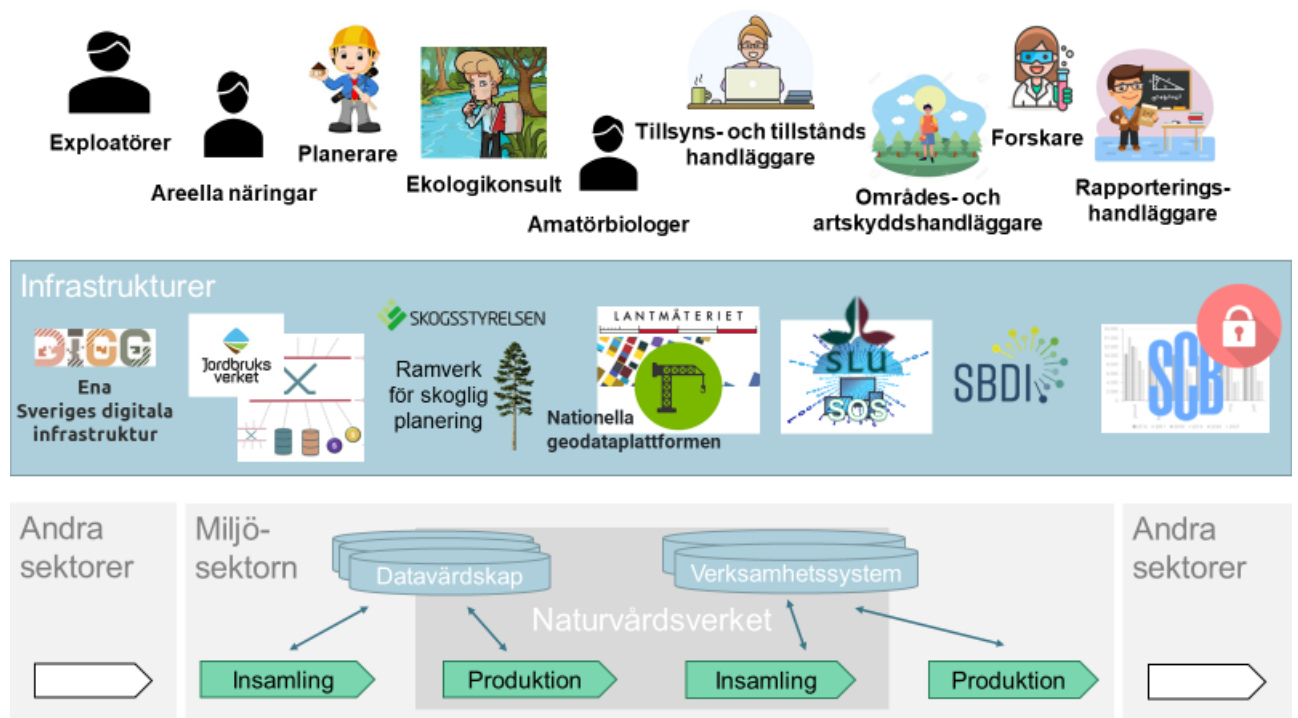
- Större och större behov av att hantera de olika styrningarna i gemensamma lösningar.

Naturvårdsverket ser trenden och behoven i att allt ska vara interoperabelt:

Förflyttning från en infrastruktur till flera som kan samspela

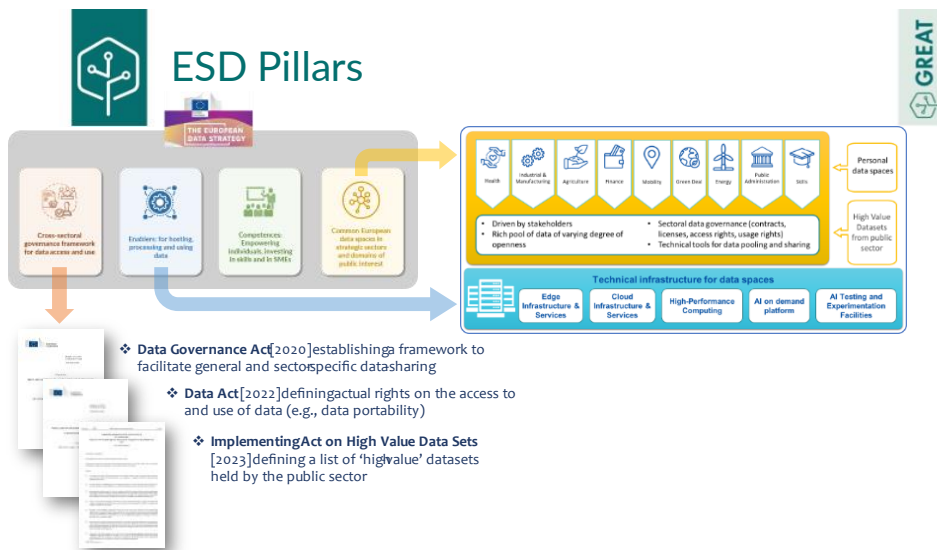

Det finns många behov och många initiativ:

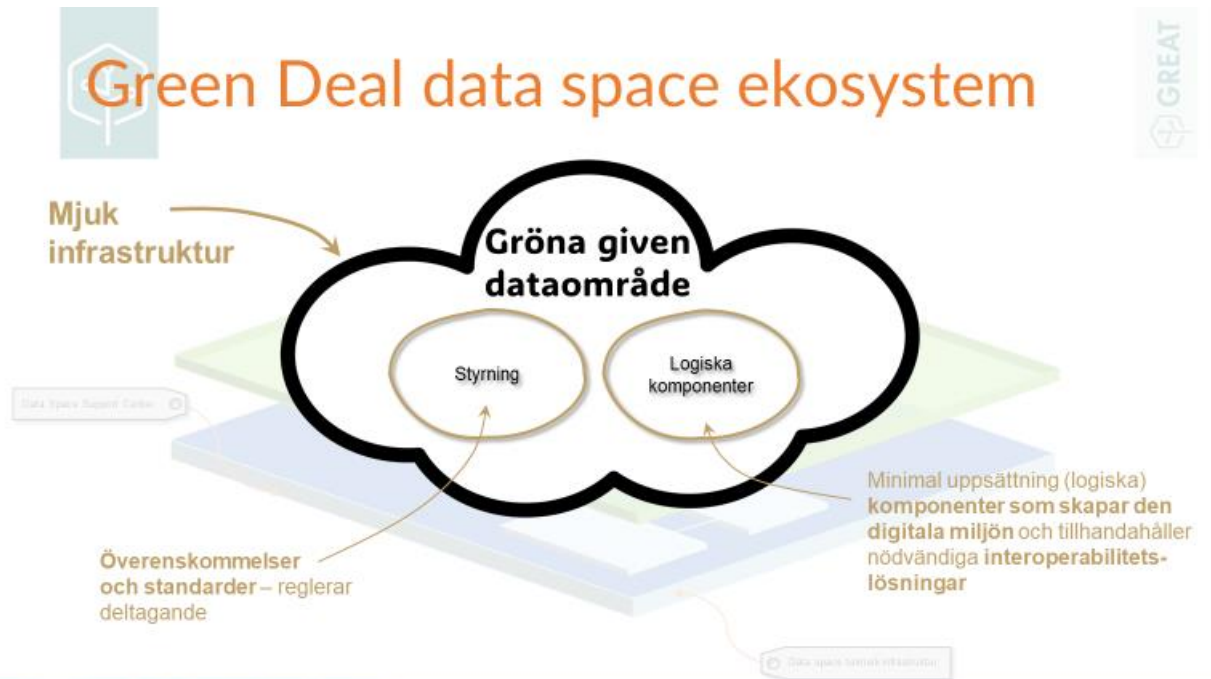

Den stora trenden som syns är en strävan från EU att få en välfungerande europeisk digital inre marknad. Många svåra frågor att lösa ut som persondata och icke persondata, känslig affärsdata, sömlöst flöde över lands-, sektors- o branschgränser tex. Syftet i denna strävan är att nå ett attraktivt europeiskt alternativ mot USA och Kina.

Naturvårdsverket är involverad i GREAT projektet. GREAT projektet är en del av initiativet Greandea4all. Syftet med projektet beskrivs som att man ska utveckla en empiriskt baserad och teoretiskt sund modell för rollen av ansvarsfull forskning och innovationsstyrning. Projektet kommer att utforska dynamiken i deltagande i forskning och innovation, och undersöka egenskaperna hos ansvarsfulla metoder. Den kommer att undersöka karaktären av nya partnerskap mellan olika intressenter, forskare och beslutsfattare som utvecklas inom innovationsnätverk och vilken inverkan denna utveckling har på kunskapsproduktion och -politik.

En övergripande bild som förklarar tanken på uppbyggnad av ekosystemet för Green deal dataområden.

1.6 Länsstyrelsen

Det sker just nu en översyn av en gemensam digitaliseringsstrategi för Länsstyrelserna. En skillnad från den befintliga är att geodata är en del av strategin.

Generellt arbetar Länsstyrelsen med att lyfta geodatafrågor och få geodata som en strategiskt viktig resurs, bland annat genom arbete med att få en ny GIS-policy beslutad efter sommaren.

En annan uppgift inom geodata som är stor just nu inom Länsstyrelserna är anpassning och planering för införande av HVD. Många frågor som fortfarande är oklara.

1.7 Skogsstyrelsen

Skogsstyrelsen äskade anslag inför 2024 inom fyra områden inför årets budget men inget av det finns med i regeringens budgetförslag. De fyra områdena gällde rättsutveckling, resursförstärkning för att genomföra EU-initiativ och rättsakter, stödja markägare genom rådgivning, kommunikation och digitalisering samt för att bevara och utveckla naturvärden. Vi arbetar därför med att lösa detta med befintliga resurser.

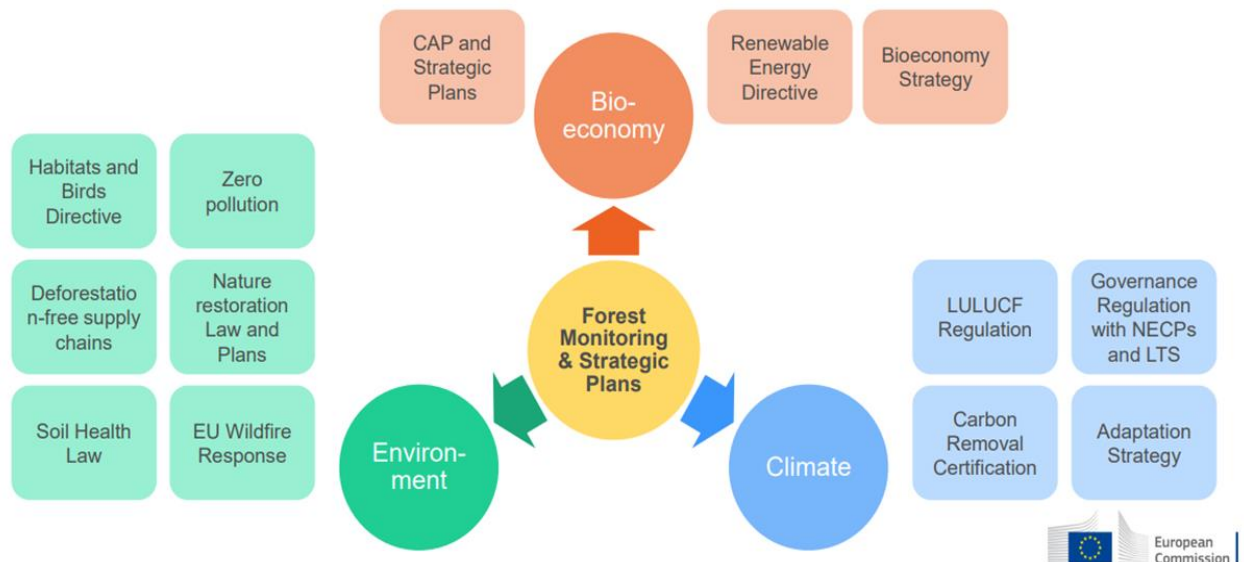
Man skulle kunna sammanfatta lite kring EU-initiativen som påverkar Skogsstyrelsens verksamhet på följande sätt:

- Ökade krav – biologisk mångfald, kolsänka, minskade skogsskador, hålkoppling mellan klimat och biologisk mångfald
- Bred styrmedelsmix (administrativa, ekonomiska, informativa, landsbygdsutveckling m.m.)
- Samma inriktning men viss variation mellan olika initiativ, men tydligast på lagstiftning
- Twin transition, gröna given + digitalisering
- Totalt ökat behov av tillsyn (objekt och system), ökat behov av övervakning (gärna heltäckande, aktuellt), ökat behov av digitalisering (spårbarhet, öppenhet)

Vi konstaterar att digitalisering spelar en viktig roll i den gröna omställningen, och digitaliseringen kommer in i många av EU-initiativen som berör skogen och Skogsstyrelsen. Vi ser en potential med ökad digitalisering inom verksamheter som tex. Rådgivning/Information, Geodata, inventeringar och statistik, Datalagring och spårbarhet samt Handläggning och tillsyn.

Det EU-initiativ som kanske har störst behov av geodata och datasamordning är ”Övervakningsramverk för skog” (Monitoring framework for resilient European forests). Men detta vill EU skapa en helhetsbild med tillförlitlig data över skogen för den gröna given (som delvis överlappar med annan lagstiftning).

General objective: reliable data on EU forests

Det finns även ett antal EU-rättsakter inom digitaliseringsområdet som påverkar Skogsstyrelsens verksamhet i olika omfattning. Flera rättsakter som redan är gällande eller har kommit långt i processen samt ytterligare föreslagna. Exempelvis:

- Dataförvaltningsförordningen
- Dataakten
- Interoperabilitetsakten
- AI-förordningen
- NIS2
- eIDAS2 förordningen
- Öppna datadirektivet inklusive genomförandeakt för Särskilt värdefulla datamängder

Det finns ett stort behov av att analysera exakt vad som berör Skogsstyrelsen och hur det kan införas. Arbete pågår internt på Skogsstyrelsen både från EU-perspektiv och informationssäkerhetsperspektiv.

2 Reflektion, vad kan vi göra bättre till nästa tillfälle

Gruppen såg att tiden räckte till, hade räckt med 2 h i stället för planerat 2 ½ h. Det var ett bra utbyte, många med samma frågor, men olika perspektiv.

Vi saknade dels information om pågående eller kommande rättsakter samt om information om EU fondmedel.

- Alla ser till att få med sig information kring rättsakter till nästa tillfälle.
- Magnus bjuder in Adrian Solitander (DIGG) till mötet i november för en dragning av de utlysningar som sker och kommer ske framåt.